

Geride bıraktığımız bu beş yılda ABD'den Avrupa'ya, oradan Afrika'nın kuzeyine ve Ortadoğu'ya, **hatta Türkiye ve Brezilya'ya kadar** çok geniş bir coğrafyada, gerek peşi sıra gerekse de **eş zamanlı pek çok isyan hareketi baş gösterdi.** Tüm dünyadaki, işçi ve emekçiler için **"Artık Yeter!"** denilecek eşik çoktan aşılmış durumda.

DÜNYADA VE
TÜRKİYE'DE
KONJONKTÜREL
DURUM:

**BU DAHA
BAŞLANGIÇ!..**

**GENCER ÇAKIR
KURTAR TANYILMAZ**

DÜNYADA DURUM

Kapitalist ekonominin derin krizinde ilk beş yılı geride bıraktık.⁽¹⁾ Ne var ki, geçen bu beş yılda kapitalist ekonomi kendi krizinin cenderesinde debelenip duruyor hâlâ.

15 Eylül, *Lehman Brothers* isimli dev ABD "yatırım" bankasının batışını simgeleyen gün olarak tarihe geçti. Geçtiğimiz eylülde, krizin beşinci yıl dönümünde, bu konuda burjuva basınında çeşitli yazılar çıktı. Bu yazıların sadece başlıklarını vermek bile ekonomik durumun vahametini ortaya koymaya yetecektir.

The Financial Times'da 12 Eylül'de çıkan bir yazının başlığı şöyle örneğin: "Çılgın mali sistem Lehman sonrasında varlığını sürdürüyor." 17 Eylül'de *Bloomberg*'e röportaj veren bir fon yöneticisi şöyle diyor: **"Kriz elbette hâlâ yatırımcıları huzursuz eden bir şey."** Federal Mevduat Sigorta Kurumu (FDIC) eski başkanı Sheila Bair, *Wall Street Journal*'a verdiği bir röportajda şu saptamada bulunuyor: "ABD bankacılık sistemi hâlâ kırılgan." *The Atlantic*'de 10 Eylül'de çıkan bir yazıya bakalım şimdi de: **"5 yıl sonra; finansal krizden hiçbir şey öğrenmemişiz."** Son örnek de *The Economist*'ten olsun... 7 Eylül'de çıkan bir yazıda atılan başlık şöyle: "Bir sonraki Lehman nerede?" Başlığın hemen altında da şu saptamaya yer verilmiş: **"2008 Eylül'ünün büyük girdabından beş yıl sonra küresel finans si-**

temi daha güvenli; ama hâlâ yeteri kadar güvenli değil.”

☆☆☆

Aradan beş yıl geçmiş olması-
na rağmen kapitalizmin derin
krizinin hâlâ sürmekte olduğunun
bunlardan daha çarpıcı göstergeleri
olamaz. Bu yorumlardan yola çıkarak
şu saptamaları yapmak müm-
kündür: i) kriz hâlâ devam ediyor, ii)
kapitalizm kendi kriziyle daha nasıl
başta çıkacağını bilmiyor.

Geride bıraktığımız bu beş yıl-
da ABD'den Avrupa'ya, oradan
Afrika'nın kuzeyine ve Orta Doğu'ya,
hatta Türkiye ve Brezilya'ya kadar
çok geniş bir coğrafyada, gerek peşi
sıra gerekse de eş zamanlı pek çok
isyan hareketi baş gösterdi. Tüm
dünyadaki, işçi ve
emekçiler için “Artık
Yeter!” denilecek
eşik çoktan aşılmış
durumda.

☆☆☆

Elinizdeki bu kon-
jonktür yazısı
DİSK-AR dergisinin
ilk sayısında (*Güz
2013*) çıkan kon-
jonktür yazısıyla aslında pek çok
ortak noktayı paylaşıyor. Zira dünya
ekonomisinin üzerinde dolaşan kara
bulutlar bakımından geçen zaman-
da değişen pek bir şey olmadı. E.M.
Remarque'nın ünlü romanının adıyla
söyleyelim: “**Garp Cephesinde Yeni
Bir Şey Yok**”.

FINANCIAL TIMES: “KRİZ SONRASI UYGULANAN POLİTİKALAR KRONİK BİR DURGUNLUK VAAT EDİYOR”

Burada IMF'nin Ekim 2013 tarihli
Dünya Ekonomik Görünümü rap-
poru ile OECD'nin Kasım 2013 tarihli
Küresel Ekonomik Görünüm başlıklı
raporundaki verilere bakmak aydın-
latıcı olabilir.

Dünya genelinde 2013 büyüme ra-
kamı 2.7 olarak gösterilmiş. Bir ön-
ceki yılın rakamının 3.1 olduğunu
söylemeden geçmeyelim. ABD'deki
büyüme rakamı 2012'deki raka-
mın (2.8) çok altında: 1.7! Avro Böl-
gesi'ndeki rakamlar ise pek iç açıcı
değil. 2012'de 0.6 küçülen bölge bu
yıl 0.4 ile küçülmeye
devam ediyor.

Gelelim Asya'ya...

Çin'in 2011'deki
9.3'lük büyüme puanı
bu yıl 7.6'ya çekil-
miş. 2014 öngörüsü
ise 7.3! Hindistan'da
ise Çin'e kıyasla daha
sert bir düşüş gö-
rülüyor; 2011'deki

6.3'lük puan bu yıl 3.8'e kadar geri-
lemiş! Brezilya hâlâ 2011'deki büyü-
me oranının (2.7) gerisinde kalırken
(bu yılki puanı 2.5), Meksika'da da
sert bir düşüş olduğu gözlemleni-
yor: 2011'deki 4.0'dan 1.2'ye. Güney
Afrika'nın 2011'deki 3.5'lik büyüme
oranı ise bu yıl 2.0'a kadar düşmüş!

Savaşlar, ekonomi ve siyasetin başka araçlarla yürütülmesi olduğu için ve sürece, hele de böylesi derin bir ekonomik kriz ortamında, savaş seçeneği emperyalist devletler için her zaman güncelliğini koruyacaktır.

Şimdi de işsizlik rakamlarına bakalım... Avro Bölgesi'nde, 2011 oranlarıyla, yüzde 10'larda seyreden işsizlik bu yıl yüzde 12'ye dayanmış! ABD'de ise 2010'dan itibaren azalan işsizlik, bu yıl yüzde 8'in biraz altında kalsa da, yine de yüksek bir seviyede. OECD genelindeki işsiz sayısı ise 48-49 milyon civarında!

IMF'nin raporundaki ilk saptama Türkiye gibi ülkeler için pek iç açıcı görünmüyor. Raporun önsözünden aktaralım: "Gelişmiş ekonomiler adım adım toparlanırken, yükselmekte olan ülkelerdeki büyüme yavaşladı." Bu durum "güvenli liman" arayışındaki sermaye hareketlerinde "merkez"e doğru bir dönüşü başlatıyor. Bunun sonuçlarını yakın bir dönemde Türkiye gibi "yükselmekte olan" ülkelerin ciddi bir krize sürüklenmesi ile görebiliriz. Kısaca önümüzdeki dönemin işçi sınıfı ve emekçiler için sert geçeceğini söylemek olası görünüyor.

BU DAHA BAŞLANGIÇ, MÜCADELEYE DEVAM!

Geride bıraktığımız ekim ayı başında ABD'deki "borç tavanı" krizi çözüme bağlanamayınca hükümet 17 yıl aradan sonra ilk defa "kepenk kapattı" ya da daha doğru bir ifadeyle, ABD ekonomisi iflas etme tehlikesiyle karşı karşıya kaldı!

ABD içindeki bir kanat (Cumhuriyetçiler) devlet harcamalarının kısılmasını istiyor; çünkü aksi durum enflasyon tehlikesi yaratmakta, ücretlerin düşürülmesini engellemekte ve verimsiz işletmelerin ayıklanmasını geciktirmektedir.

Diğer kanat (Demokratlar) ise tersine harcamaların artırılmasından yana; çünkü onlara göre eğer harcamalar kısılrsa ekonomi uçurumun eşğine sürüklenecek. İşte bu kriz çözülme-yince ABD hükümeti 16 gün kepenk kapattı.

Aslında bu durum, içinde yaşadığı

mız derin ekonomik krizin ne gibi siyasi krizlere yol açabileceğinin somut bir göstergesidir.

Bir taraftan ekonomik gidişat, aradan beş yıl geçmiş olmasına rağmen, hâlâ toparlanma sinyalleri göstermiyor oluşu ile gelece dair karamsar bir tablo ortaya çıkarırken, diğer taraftan sermayeler arası çelişkiler politika alanında su yüzüne çıkıyor. En son sivillere sarın gazının kullanılması ile aralarında kadın ve çocukların bulunduğu yüzlerce sivilin ölümüyle sonuçlanan kimyasal saldırı sonrasında emperyalist devletlerin Suriye'ye müdahale tartışmaları gündemi uzunca bir süre meşgul etmişti. Bu durum ABD ile Rusya ve Çin'i karşı karşıya getirdi. Karşılıklı "diş gıcırdatmaları"na sahne olan bu gerilim belki savaşı bir "çözüm" ile sona erdi, ancak bu durum bizleri yanıltmasın. **Savaşlar, ekonomi ve siyasetin başka araçlarla yürütülmesi** olduğu için ve sürece, hele de böylesi derin bir ekonomik kriz ortamında, savaş seçeneği emperyalist devletler için her zaman güncelliğini koruyacaktır.

☆☆☆

Afrika'nın kuzeyindeki en kritik ülkelerden Mısır'da askerî darbe sonrasındaki süreçte güç dengeleri bakımından henüz bir değişiklik yok. 3 Temmuz'da ordunun müdahalesiyle devrilen Mursi'nin 4 Kasım'da yargılanmasına başlandı.

Mısır'daki temel çelişki, ayaklanan toplumsal kesimler ile Mursi ve

onunla beraber darbeci ordu arasındadır. Bu gerçek doğru okunmadığında Mısır'da "demokrasi"yi savunma adına bir başka karşı-devrimci güç olan Mursi'nin temsil ettiği İslamcı burjuvazinin peşine takılmak kaçınılmaz olacaktır! Televizyonlar her ne kadar "ordu Mursi taraftarlarına saldırıyor" şeklinde haberlere yer verse de -ki bu yanlış değildir- Mısır'da hem Mursi'ye hem de orduya karşı çıkan bir muhalefetin olduğunu da unutmayalım.

Mısır böyleyken Tunus'ta da İslamcı Ennahda hükümetinin istifası ve iktidardan çekilmesi gündeme geldi. Hükümetin ekonomik ve sosyal açıdan önceki rejimin yarattığı koşulları iyileştirmediği, iktidarı İslamlaştırdığı, radikal İslamcı çetelerin suikastlarının ve faaliyetlerinin önünü açtığı, gerçekleştirilen siyasi suikastların üzerine gitmediği sıklıkla dile getirilen rahatsızlıklardı. Ennahda'nın istifasına yönelik altı kentte gösteriler düzenlenince kitlelerdeki bu basıncın altında hükümetin istifası ve iktidardan çekilmesi görüşülmeye başlandı.

Öte taraftan dünyanın diğer ucunda Brezilya'da eylemler durulmak bilmiyor... Haziran ayındaki eylemlerin ardından, alt yapı yatırımlarının yetersizliği ve toplu taşıma hizmetlerinin pahalı oluşu karşısında, hükümetin sırf Dünya Kupası maçları için yüksek meblağlarda (11 milyar dolardan fazla) harcama yapması Brezilya'da halkı sokaklara döktü.

Ukrayna'da kasım ayından aralık ayına yayılan bir zaman diliminde, medyada "AB yanlıları polisle çatıştı" şeklinde haberleştirilen hükümet karşıtı büyük eylemler meydana geldi. Çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu bu eylemlerde gençlerin hükümete temel itirazı, hükümetin AB Ortaklık Anlaşması'nı imzalamak istememesidir. Gençlerin AB'ye üye olmayı bir kurtuluş olarak görmesi elbette ironik bir durum. Dahası protestocular tarafından Lenin'in heykelinin yıkılmış olması da ayrıca dikkate alınmayı hak ediyor; zira sosyalist politik geçmişe karşı böylesi bir öfke süreç içerisinde sağ-faşizan bir mecraaya doğru akabilir.

Ukrayna'ya benzer bir diğer örneği İtalya'dan verebiliriz. Gençler arasında yüzde 40'ı aşan işsizlik oranı, yüksek vergiler ve gelir dengesizliği gibi ekonomik gerekçelerle yapılan eylemlerde, Sicilya'dan Torino'ya kadar İtalya'nın büyük kentlerinde sokağa dökülen göstericiler arasında çiftçiler, kamyon şoförleri, işsizler, öğrenciler, küçük işletme sahipleri gibi toplumun birçok kesimi yer aldı. Yalnız, ekonomik kriz tedbirleri, hükümet ve AB kurumlarına karşı meydana gelen bu gösterilerin başını sol bir örgüt çekmiyor! Tersine "Tirmık" (Forconi) adı verilen ve hareketin başını çeken bu eylemler içerisinde sağ popülistler, aşırı sağ unsurlar ciddi bir etkiye sahip!

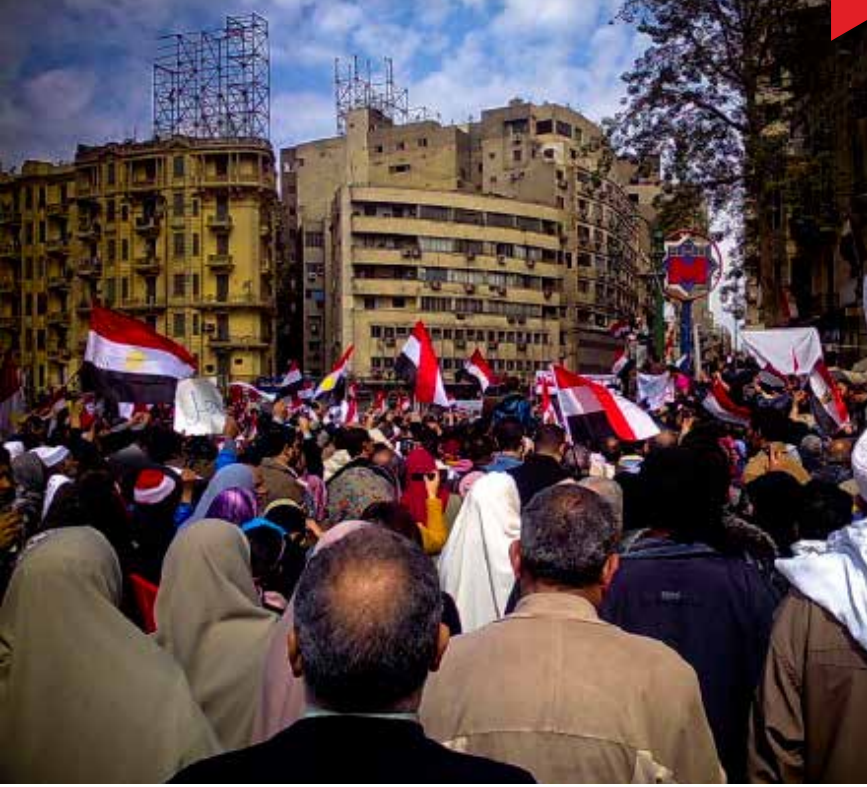
Solun toplumun geniş kesimleri için alternatif bir odak olmaktan uzak olduğu böylesi bir konjonktürde bu

tür sağ-faşizan eğilimli hareketlerin gelişmesi kaygı verici gelişmelerdir.

Ancak dünyada emekçiler adına iyi gelişmeler yaşanmıyor değil. Örneğin Şili ve Arjantin... Şili'de 17 Kasım'da yapılan seçimlerde, 2011 yılındaki öğrenci eylemleri liderlerinden Camila Vallejo, Gabriel Boric, Giorgio Jackson ve Karol Cariola Şili Komünist Partisi'nden milletvekili seçildiler.

Emekçiler adına bir başka olumlu gelişme ise Arjantin'den geldi. 2011'de yaklaşık 500 bin oy almış olan Solun ve İşçilerin Cephesi (FIT), 27 Ekim 2013'te yapılan parlamento seçimlerinde oylarını 1 milyon 200 bine yükselterek meclise 3 temsilci gönderdi.

Ve Tayland... Ülke, 24 Kasım'da başkent Bangkok'ta başlayan kitle-sel gösteriler ile sarsıldı. Protestolar, yolsuzluktan suçlu bulunan ve ülke dışına kaçan eski başkan Takşin Şinawatra'nın affedilerek ülkeye dönmesinin önünü açacak bir yasa tasarisına karşıydı. Gösterilerin günlerce devam etmesi karşısında Başbakan Yingluk Şinawatra meclisi feshetme kararı alarak, erken seçimin önünü açtı. Başkan'ın, "Bu aşamada, halkın büyük kısmı hükümete karşıyken yapılacak en iyi şey, iktidarı Tayland halkına geri vermek ve erken seçime gitmek olacaktır" sözlerini sarf etmesi, kitlelerin aslında birlik olup savaştıklarında ne gibi kazanımlar elde edebileceklerinin somut bir göstergesi olarak okunmalıdır.

Kapitalizmin derin krizinin hâlâ sürmekte olduğu böylesi bir konjunktürde geride bıraktığımız ilk 5 yılda farklı ülke ve bölgelerde kitlelerdeki tepkisel hareketleri önemsemeliyiz. Ve ilk 5 yıllık sürede yaşananlar için şunu söyleyebiliriz: "Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!"

Rojava'ya gelirse... Rojava, Suriye Kürtlerinin yeni bir özerk bölgesi olarak kurulduğunda, bu durum gerek Barzani'de gerekse de Türkiye burjuvazisinde hoşnutsuzluğa yol açtı. Bundan dolayıdır ki bölgede El Kaide yanlısı çetelerin katliam yürütmesine hamilik yapılıyor.

Rojava meselesi aynı zamanda bölgede bir "iktidar kavgası"nı da ateşlemiş oldu. Barzani ile PKK doğrultusundaki PYD arasındaki siyasi rekabet ortadayken, PYD'nin bölgede birden güç kazanması ister istemez siyasi güç dengelerinde bir değişikliğe yol açtı. Biraz daha geniş düşündüğümüzde bu rekabetin bir kanadında AKP-Barzani, diğer kana-

dında ise PKK-BDP-PYD bulunmaktadır. Önümüzdeki süreç, bu durumun siyasi sonuçlarının ortaya çıkacağı bir süreç olacak.

Kapitalizmin derin krizinin hâlâ sürmekte olduğu böylesi bir konjunktürde geride bıraktığımız ilk 5 yılda farklı ülke ve bölgelerde kitlelerdeki tepkisel hareketleri önemsemeliyiz. Ve ilk 5 yıllık sürede yaşananlar için şunu söyleyebiliriz: **"Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!"** Ancak, işçi ve emekçi sınıfların kapitalizmin bu büyük krizine örgütsüz yakalandıklarının da altını çizelim. Dolayısıyla böylesi bir ortamda bir

İşçi sınıfı ve emekçilerin örgütlenip toplumun geneli için alternatif bir odak oluşturmaları bugün her zamankinden daha acil ve yakıcı bir önem kazanmış bulunmaktadır.

taftan toplumsal hareketler yükselirken, öte taraftan da sağ-faşizan hareketlerin yükseliş hâlinde olduğunu (örneğin Ukrayna ve İtalya'daki eylemlere bu gözle bakılabilir) belirtelim. Son yaşanan gelişmeler özetle şunlar: Yunanistan'daki faşist Altın Şafak partisi, ülkenin solcu rap şarkıcısı olan Pavlos Fissas'ı bıçaklayarak öldürdü. Fransa'da ise son yapılan bir kamuoyu araştırması, gençlerin yarısından fazlasının aşırı sağcı Ulusal Cephe (FN) partisine oy verebileceğini ortaya koyuyor. Fransa'da işsizliğin artması, vergilerin ve bütçe açığının yükselmesi, göçmenler ve asayişle ilgili sorunlar, aşırı sağın yükselişinde en önemli nedenler arasında gösteriliyor. Bir de Finlandiya var... Orada da ırkçı ve faşist bir parti olan Hakiki Finliler Partisi ülkenin en büyük partilerinden biri hâline gelmiş durumda.

Böylesine "bitmek bilmeyen bir kriz" (tabir The Economist'e ait) ortamında, hele hele solun geçmişe kıyasla toplumun geneli için bir alternatif odak olmaktan uzak olduğu -en

azından şu an için- böylesi bir ortamda, bu tür sağ-faşizan hareketlerin boy vermesi olası görünüyor. Ama bu tür gerici siyasetlerin toplumun geneli için hiçbir gelecek vaat etmediğini de tarihteki deneyimlerden biliyoruz. Sözün özü, işçi sınıfı ve emekçilerin örgütlenip toplumun geneli için **alternatif bir odak** oluşturmaları bugün her zamankinden daha acil ve yakıcı bir önem kazanmış bulunmaktadır.

TÜRKİYE'DE DURUM: TÜRKİYE EKONOMİSİ MUCİZE Mİ, SERAP MI?

Son bir yıldır Türkiye ekonomisi, Brezilya, Endonezya, Hindistan ve Güney Afrika ile birlikte dünya finans piyasalarında "kırılgan beşli" olarak nitelendiriliyor. Türkiye kendisiyle aynı ligde yer alan ülkeler içinde en yüksek dış kırılganlığa sahip ülke konumunda. 2013 yılının son çeyreğinde 4.4'lük büyüme rakamı karşısında Ekonomi Bakanı'nın "dört dörtlük büyüme" açıklaması oldukça yanıl-

tıcıdır. Zira ilk 9 ayın sanayi üretimi artışı yüzde 2.8 olarak gerçekleşti. Geçen yılın yüzde 3.1, 2011 yılının ise yüzde 11 olduğu dikkate alınacak olursa sanayide çarkların zor döndüğü görülmektedir. 2013 sonu itibarıyla büyüme oranının yüzde 3.5-4.0 arasında olması durumunda bile 60 milyarlık cari açık, yani millî gelirin en az yüzde 7'si büyüklüğünde bir döviz açığı söz konusudur.

ABD Merkez Bankası'nın tahvil alımlarını durdurma kararı ile birlikte yabancı kaynak girişinin azalma eğilimi ekonominin ne kadar kırılgan bir çizgide ilerlediğini ortaya koymaktadır.

Türkiye ekonomisinin belirleyici ihracat pazarı olan Avrupa'da durgunluğun devam etmesi ve buna bağlı olarak ihracatın olumsuz etkilenmesi karşısında, büyüme esasen iç tüketimin ve kamu harcamalarının artmasıyla sağlanmış durumda. Özel sektör yatırımları ise 2011 son çeyreğinden sonra ilk defa (!) artışa geçmiştir.

Dikkati çeken şey, mali aracı kurumlar kesiminin hızlı büyümesi, buna karşılık sanayi kesiminin büyümeye katkısının ise geride kalmış olmasıdır. İç pazarda talebi canlandırmaya dayalı bu büyümenin arka planında, hane halklarından şirketlere kadar aşırı borçlanma ile sürekli artan döviz açığı yatmaktadır. Bunun nedeni de hem ihracata hem de iç pazara yönelik üretimin büyük ölçüde ithal girdiye bağımlı hâle gelmiş olmasıdır. Türkiye ekonomisinde hâlâ

yüzde 8'e yaklaşan dış ticaret açığı Türkiye benzeri "yükselen ülkeler" arasında en yüksek düzeydir.

2014'te ise yabancı sermaye girişlerine dayalı olarak iç tüketimle büyümeye şansı bir hayli daralıyor. Nitekim 2013'te yüzde 3.8 büyüyeceği tahmin edilen Türkiye ekonomisinin gelecek yıl daha da düşük hızla (beklenti yüzde 2.2 olacağı yönünde) büyüyeceği tahmin ediliyor. Dünya ekonomisindeki gelişmelerden, özellikle de ABD Merkez Bankası'nın tahvil alım programında kısıntıya başlamasıyla yani dışarıdan döviz bulmanın zorlaşmasıyla "kırılgan beşli" adı verilen ülkelerin, -bu arada Türkiye'nin de- oldukça etkilenecek olduğunu söyleyebiliriz.

Cari açığı millî gelire oranla en yüksek ülke olarak Türkiye açısından önümüzdeki yıl temel sorun **kur riski** olacaktır. Zira özellikle sanayi şirketleri yeni yıla oldukça yüklü miktarda borçlarla giriyor. Döviz kurunun, ABD'deki gelişmelere bağlı olarak yükselmesi ve bunu önlemek

Dünya ekonomisindeki gelişmelerden, özellikle de ABD Merkez Bankası'nın tahvil alım programında kısıntıya başlamasıyla yani dışarıdan döviz bulmanın zorlaşmasıyla "kırılgan beşli" adı verilen ülkelerin, -bu arada Türkiye'nin de- oldukça etkilenecek olduğunu söyleyebiliriz.

Sanayiye verilen kredilerin yüzde 60 oranında olduğu, ortalama bir sanayi şirketinin borçlarının yüzde 70'inin dolar üzerinden olduğu, cari açığının millî gelire oranının 2004 yılında yüzde 2 iken 2013'te yüzde 8'e yaklaştığı bir ekonomide yüzde 5'lik bir büyüme oranıyla bile yabancı yatırımların aniden durmasının büyük bir kırılganlık yaratacağı açıktır.

için faizlerin yükseltilmesi durumunda ekonomi daha fazla durgunlaşacak; işten çıkartmaların artması, gelirlerin azalması, ödenemeyecek borçların artması söz konusu olacaktır. Bütün bu nedenlerle Türkiye büyük sermayesi ekonominin girdiği darboğazdan hayli endişelidir. TÜSİAD Başkanı geçen ay yapılan toplantıda Türkiye ekonomisinin yüzde 4 büyümesinin işsizlik oranını yerinde tutmak için bile yeterli olmadığını, mevcut büyüme hızının arzu ettikleri performansın altında olduğunu, ihracatın büyümeye çok fazla katkı sağlamasının beklenmemesi gerektiğini, iç talebe dayalı büyümenin sonuna geldiğini ve tasarrufları artırmak gerektiğini belirtti.

Bütün bu tespitlerin anlamı, önümüzdeki dönemde sermayenin kârlı üretimini sürdürebilmek için gerekli parayı işçi sınıfına daha fazla kemer sıkıtılarak elde etmeyi düşündüğü-

dür. Hükümetin ekim ayından itibaren tüketici kredilerine ve kredi kartlarına sınırlama getirme çabasını da bu bakımdan "faiz lobisi"nin cezalandırılması olarak değil, cari açığın frenlenmesi amacının bir parçası olarak okumak gerekir.

Özetle sanayiye verilen kredilerin yüzde 60 oranında olduğu, ortalama bir sanayi şirketinin borçlarının yüzde 70'inin dolar üzerinden olduğu, cari açığının millî gelire oranının 2004 yılında yüzde 2 iken 2013'te yüzde 8'e yaklaştığı bir ekonomide yüzde 5'lik bir büyüme oranıyla bile yabancı yatırımların aniden durmasının büyük bir kırılganlık yaratacağı açıktır. Bu nedenle "ekonominin kaptanları" bir yandan küresel denizdeki dalgalanmadan korkuyor, âdeta "kopacak fırtınayı" beklercesine ABD Merkez Bankası'nın kararlarını bekliyorlar; ama bir yandan da gelecek felakete hazırlık yapıyorlar.

BURJUVAZİNİN İTİRAFİ: "SORUNLARIN BİR PARÇASI HALİNE GELDİK"

Hükümet son dönemde ekonomideki kaygılı bekleyişin yanı sıra, hem dış politikada hem de iç politikada bir dizi engelle karşı karşıya kalmış durumdadır. Suriye'de sürmekte olan iç savaşta izlediği mezhepçi politika nedeniyle dış politikada itibarı erozyona uğrayan ve ülkeyi Ortadoğu'da yaşanan çatışmaların eşiğine getiren hükümet, içerde de Gezi Parkı eylemlerinin tektlediği (resmi verilere göre 80 ilde 3.5 milyondan fazla insanın katıldığı) halk isyanı sonucunda oldukça sarılmış durumdadır.

Öte yandan bir yılı aşkın bir süredir Gülen cemaati ile girilen, aslında Türkiye'nin iç ve dış politikasındaki yönelişi konusunda İslamcı sermaye kesimlerinin kendi arasında farklı taktikler izlemesinin bir ürünü olan kavgaya, en son dershanelerin kapatılması tartışmasıyla yeniden alevlenmiştir. Cemaat tarafının gündeme getirdiği yolsuzluk ve rüşvet davalarının da açığa çıkardığı AKP ve Cemaat arasındaki uzun süreli ittifakın çatlama hükümetin daha da yıpranmasına yol açan önemli bir faktördür.

TÜSİAD'ın geçen ay yapılan toplantıdaki tespiti de sermayenin bu bakımdan endişelerini ifade etmektedir: **"Bölgede güçlü lider olma yolunda ilerliyoruz. Geldiğimiz nokta: Siyaset, ekonomi ve dış politika alanlarında anlatacak yeni**

bir hikâyemiz kalmadı. Çözümün tarafı olmaya soyunmuşken, sorunların bir parçası hâline geldik" (Milliyet, 22.9.2013).

Ekonomiden iç ve dış politikaya kadar karşılaşılan bu engeller karşısında AKP hükümeti Başbakan Erdoğan liderliğinde daha saldırgan tedbirlere başvurmaya yönelmektedir. 2014 Bütçesi bu açıdan önem taşımaktadır. 2014 bütçesinin asıl derdi tasarrufları artırmadır. Bu çerçeveden bakıldığında 2014 bütçesi, işçi sınıfı üzerinden yapılacak "tasarruf" sayesinde sermayenin krize yığınak yapma amacını yansıtmaktadır. Bütçenin ilk dikkat çeken özelliği, bütçe gelirlerinin büyük bölümünün gelir vergisinin ve dolaylı vergilerin çoğunu ödeyen emekçiler tarafından sağlanacak olmasıdır. 2014 yılı bütçe hedeflerine göre toplam vergi gelirlerinin yüzde 7.1 artması, buna karşılık gelir vergisindeki artışın yüzde 11.7 olması ve kurumlar vergisindeki artışın ise yüzde 6.6 olarak öngörülmesi bunun açık bir kanıtıdır.

2014 bütçesinin harcamalar açısından özelliği ise kamu istihdamında belirgin bir daralmaya gidilmesidir. Hükümet önümüzdeki yıl alacağı memur sayısını yaklaşık yarı yarıya azaltmayı ve personel dışındaki kamu harcamalarında kısıntıya gitmeyi planlamaktadır. Bunun ilk elden sonucu 2014 yılında kamu emekçilerinin daha fazla iş yükü altında ve daha yoğun çalıştırılmasıdır. Öte yandan hükümetin mal ve hizmet alım giderlerini 2014 yılı için

sadece 1.9 oranında artırmış olması, kamu kurumlarının kamu hizmetlerinden “tasarruf” etmeye zorlanması anlamına gelmektedir.

Bütçede kamu yatırımlarının geçmiş yıllara göre daha da azaltılması öngörülmektedir. Eğitim ve sağlık harcamalarının bütçedeki göreceli yüksek payına ise aldanmamak gerek. Bu tür harcamaların artmasının arka planında kamu hizmetlerinin adım adım piyasaya bırakılması ve kamu hizmetlerinden “tasarruf” etmek yatmaktadır. Buna karşılık Savunma ve Güvenlik bütçesinin diğer bütçe kalemlerinden çok daha yüksek oranda artırılması (Türkiye kişi başına düşen polis sayısında dünyada ikinci sırada!), ülke içinde baskıcı bir yönetimi sürdürme ve bölgesel güç olma çabalarının birer uzantısı olarak değerlendirilebilir.

İşçiler üzerinden daha fazla vergi almaya dönük bu “tasarruf” politikasının en önemli çelişkisi azalan satın alma gücüne ve artacak işsizliğe bağlı olarak iç talebin daha da düşecek olmasıdır. Yurt içi talebin

kısılmasına yönelik tedbirlerin (kredi borçlarını azaltmaya dönük olarak) sonucu, büyümenin olumsuz yönde etkilenerek olumsuzdur. Özetle bu bütçe sadece neoliberal politikalar doğrultusunda hazırlanmış bir bütçe olmayıp, asıl amacı, “tasarruf tedbirleri” adı altında yerli ve yabancı sermayenin olası bir krize karşı daha fazla yığınak yapmasını sağlamaktır.

İŞÇİ SINIFI VE EZİLENLERE DEMOKRASİ BU KIŞ DA GELMEYECEK!

İşçi sınıfı ve ezilenlere yönelik saldırının yoğunlaşacağı izlenimini, bütçenin yanı sıra AKP hükümetinin gündeme taşıdığı Kıdem Tazminatı, Kadın İstihdam Paketi ve Demokratikleşme Paketi ve Çözüm Süreci gibi politik yönelişlerden de edinmek mümkündür. Sırayla ele alacak olursak:

- Kıdem Tazminatı ile olası bir krizde işverenlerin işçiyi çok daha az bedelle, kolay işten çıkarabilmeleri hedeflenmektedir;
- Kadın İstihdam Paketi, kadınları hem eve gönderecek hem de esnek, geçici, düşük ücretli işlere ve güvensizliğe itecek düzenlemeler içermektedir;
- Demokratikleşme Paketi, protesto, gösteri, yürüyüş gibi demokratik hak ve eylemlerin önüne engeller getirmeyi hedefleyen bir niteliğe bürünmüştür;

● Çözüm Süreci ise, Kürt sorununu çözmeye dönük herhangi bir somut adım atmak yerine Kuzey Irak Yönetimi ile (Kasım ayında Diyarbakır'da Barzani buluşması) Kürt petrolü ve gazının Türkiye'ye taşınması ve elde edilecek gelirlerin paylaşılması hedefine öncelik tanıma noktasına gelmiştir.

KÖLELİĞE KARŞI #DİRENİŞÇİ!..

AKP hükümetinin sermayenin boğuşmakta olduğu engelleri aşmak doğrultusunda işçi sınıfı ve ezilenlere karşı izlediği saldırgan politikaya tepki olarak gelişen ve bütün ülkeye yayılmış olan halk isyanının özellikle ağustos ayından itibaren durgunluk evresine girdiği görülmektedir. Bununla birlikte öbek öbek mücadeleler sürmektedir. Bunlar içerisinde geçtiğimiz aylara

damgasını vuran ODTÜ ve Tuzluçayır direnişleri, Kazova işçilerinin fabrika işgali ("patronsuz fabrika" deneyimi), Yatağan işçilerinin özelleştirme girişimleri karşısında Ankara'ya yürüyüşü, Feniş Alüminyum'da fabrika işgali ve Leroy Merlin AVM grevini belirtmek gerekir.

Önümüzdeki dönemde, özellikle yaklaşan seçimler nedeniyle, ama daha çok da yaklaşan krizin neticesinde işten çıkarmalara bağlı olarak sınıf mücadelelerinin yoğunlaşacağı öngörülebilir.

Bu süreçte işçi sınıfının sermayeden bağımsız bir politika izleyebilmesinin önkoşulu, mücadele hattını AKP'nin oy aldığı ve çoğunluğunu işçi sınıfı ve ezilenlerin oluşturduğu yüzde 50'lik kitleyi de içerecek şekilde, sermaye karşıtı bir eksende ve talepler etrafında inşa etmekten geçmektedir.

Önümüzdeki dönemde, özellikle yaklaşan seçimler nedeniyle, ama daha çok da yaklaşan krizin neticesinde işten çıkarmalara bağlı olarak sınıf mücadelelerinin yoğunlaşacağı öngörülebilir.

1) Herhangi bir yanlış anlamaya mahal vermemek için şunu belirtmek gerekebilir: Kapitalizm 1970'lerin ortasından itibaren uzun bir durgunluk evresine girmişti zaten. 2008 yılındaki mali çöküş ise, bu uzun durgunluk evresinin sonlarında gelen ve ekonomiyi derin bir krize sürükleyen bir kapı açmıştır. Bu anlamda dünya kapitalizminin içine girdiği bu derin krizi, 1970'lerin ortasından itibaren başlatmak daha doğru olur.